

Vidéki levelek.

I.

Bethlen, 1882. évi augusztushó.

Tisztelt Szerkesztő Ur! Valahára véget vetett a m. k. igazságügyminister Ur ő Nagyméltósága folyó évi májushó 22-én 14.778. szám alatt kibocsátott magas rendeletével — mely az „Erdészeti Lapok“ f. é. VIII. füzetének Erdészeti rendeletek tárában közzé van téve — azon visszás és törvényellenes állapotnak, mely az urbéri megváltás fejében a volt jobbágyok- és zselléreknek kihasított urbéri erdőknek az egyesek között történt felosztása és eladása által a deési kir. törvényszék területén uralkodott.

A kezelési kerületemhez tartozó bethleni és kékesi járá-sokban igen kevés azon község, melyben az urbéri birtok-rendezés lefolyása után az urbéreseknek jutott erdő fel nem osztatott, vagy a felosztásra az engedély a deési kir. törvény-szék által meg nem adatott volna.

Ezzel egyidejűleg történt aztán a telekkönyvi bekebelezés és ennek alapján a birtokállapotnak katasteri felvétele is.

Ennek kifolyása aztán az így felosztott részletek eladása volt oly formán, hogy némely községben az urbéri erdőrésztlet jelenleg már a harmadik, sőt negyedik kézen van, némely részlet pedig az erdő jellegét egészen el is veszítette.

Hogy az ilyen, egy néhány négyszögölnyi kiterjedésű, egymás mellett fekvő és különböző koru erdőrésztletek szabály-szerű kezelése csaknem lehetetlen: igen világos.

Ez alkalommal nem mulaszthatom el a Tekintetes Szer-kesztő Urat még egy, a deési törvényszék területén uralgó visszaélésről értesíteni és becses figyelmét ezen törvényellenes állapotra felhívni.

Az 1880. évi XLV. törvényczikk kapcsában 1880. évi 2.364. szám alatt kiadott igazságügyministeri „Utasítás“ 57. §-a szerint az urbéri bíró csakis „erdészeti szakismeretekkel bíró szakértőt“ alkalmazhat az erdőkülönítés és arányosításnál előforduló becslési munkálatok teljesítésére; az 1879. évi

XXXI. törvénycikk 44. §-a továbbá rendeli, hogy „az erdő-tisztek azon erdőbirtokosok erdeire nézve, kiknél szolgálatban vannak, a hatóságok által szakértőkül nem alkalmazhatók,“ mindennek daczára megtörténik itt, hogy urbéri erdőelkülönítések esetében, mint szakértők az illető földesuraknak udvari hajdukból lett erdészei alkalmaztatnak, kik nemcsak hogy nem oklevelesek, de ugy szakképzettség, mint társadalmi műveltség tekintetében oly alacsony fokon állanak, hogy a közigazgatási erdészeti bizottság tőlük az erdőtiszti eskünek letételét is megtagadta. Képzeltető, hogy mikép dolgoztatnak ki ily esetekben az igen fontos szakértői vélemények.

Végre Fuchs János szaktársam példáját követve, én is egy szaksérelmet szándékozom közlőnyünk útján nyilvánosságra hozni.

Az 1879. évi XXXI. törvénycikknek az erdei kihágásokra vonatkozó III. fejezetében — mely a bíróságokról, az illetékességről és az eljárásról szól — a 117. §. azt mondja, hogy: „erdei kihágások eseteiben a bíróságot első fokban gyakorolják:

1. megyékben a szolgabírák“, mindannak daczára megtörtént, hogy a helybeli kir. járásbíróság, mint erdei kihágások elbírálására nem illetékes közeg, több, 3 egész 7 forintnyi értéket képviselő erdei kihágást oly formán tárgyalta le, hogy a még mult 1881. évben nála folyamatba tett kihágási esetekben a tárgyalást csak folyó 1882. évi májushóban — tehát egy félévnél is későbbi időben — és pedig a tett elkövetésének színhelyén 41.8 kilométer távolságban Bethlentől tartotta meg. Ezen tárgyalásnál a felek között — melyek egyike, t. i. a vádló az 1879. évi XXXI. t.-cz. 17. §-a alá tartozó felső-ilosvai közbirtokosság — egyezséget hozott létre a járásbíró, de a nagyméltóságú m. kir. földmívelési-, ipar- és kereskedelemügyi Minister Ur ő Nagyméltóságának, a belügyminister Ur ő Nagyméltóságával egyetértőleg 1881. évi 10.092. szám alatt kiadott „Utasítás II. fejezete 2. §-ának r) pontjában foglalt intézkedést egészen tekinteten kívül hagyta, a mennyiben az erdei kár okozóit a törvényes pénzbüntetés 50⁰/₀-ában el nem marasztalta, s ily módon ugy az

országos erdei alapot, mint az illető község szegény- vagy betegápolási pénztárát megrövidítette.

Hogy az erdei kihágásoknak illetén való törvény- és jogellenes tárgyalása az illető járásbíró által csakis érdekhajhászási szempontból történik, bizonyíthatja eléggé azon körülmény, hogy a tárgyalást a helyszínén tartotta meg, holott a m. kir. belügyminister Ur ő Nagyméltóságának 1881. évben 35.838. szám alatt az erdei kihágások tárgyalása iránt kiadott „Ügyrendtartás 14. §-ában“ foglalt körülmények nem forogtak fenn, hogy a tett elkövetésének helye 41.8 kilométernyire fekszik a járásbírószék helyétől, és hogy a járásbíró ily esetben 3 napért járó napidíjat számított fel.

Meg kell még záradékolni jegyezni, hogy ezen baj orvoslása céljából jelentést tettem előljáró hatóságomnak, t. i. a közigazgatási erdészeti bizottságnak, mely tudtommal már meg is indította a kir. ügyész útján a fegyelmi eljárást az illető, napidíj- és kilométerpénzvadászatairól megyeszerzte híres járásbíró ellen.

Kiváló tisztelettel

alázatos szolgálója:

Sárközi Miksa,
járásbíró.

II.

Iharos-Berény, 1882. augusztushó.

Tisztelt Szerkesztő Ur! Illés Nándor kir. főerdőtanácsos ur a vidéken utazván, fölkért, hogy a Nagy-Kanizsa vidékén létező pinus maritima ültetvényről tudósítanom az erdészeti közönséget. Ezen megtisztelő felszólításnak, a következőkben van szerencsém eleget tenni.

A pinus maritimákból — melyek körül-belől 150 példányban uraságom, Nagyságos Inkey József ur nagy-dentsi pusztáján közel a majorhoz előforduló futóhomokon erdei- és fekete-fenyőből álló elegyes ültetvény közé a hatvanas években szórványosan lettek elültetve, — sajnos csak néhány példány van még életben. Már az 1875/6-iki középszerű tél következtében egyik részök elszáradott. Jegyzeteim közt találom, — miután ezen fanem iránt szinte nagy érdekeltséggel visel-

tettem — hogy 1875. december 8. és 31-én 14^0 R. 1876. január 5. és 9-én szintén 14^0 hideg volt. Már a következő nyáron észre lehetett venni, hogy a 8, 10, 12 éves pinus maritimáknak egy része sárgulni kezd. Ezek közül néhány ismét visszanyerte a jó, üde zöld szint, de nagyobb-része elhalt. Ezen évben azonban még sem okozott a hideg annyi kárt, mint az $1879/80$ évi erős télen, a mikor mélyebb fekvésű helyeken 10—15 éves cserfácskák is elfagytak, és az utána következő nyáron egy reményteljes $12\frac{1}{4}$ hold terjedelmű serdényt letaroltatni kénytelen voltam. Vissza térve a pinus maritimákra, ezek az 1879-iki év decemberhó 16-án 19^0 -ra leszállott hideg folytán csaknem mind tönkre mentek, és csak alig tudtam a fentnevezett 22 hold kiterjedésű fenyvesben egy meglehetősen szabályosan nőtt példányt találni, hogy t. szaktársaimnak mégis ezen faneknek igen érdekes növekvéséről adattal szolgálhassak.

A tövön földszint lefűrészelt pinus maritimának hossza a sudar végeig 7.11 méter, közép átmérője 9 cm., a tövön pedig átlagos átmérője 14 cm. volt; évgyűrűt 20-at számláltam meg; hossznövése egyik körönytől (Quirl) a másikig mérve s alul kezdve: 9, 10, 10, 15, 8, 27, 60, 68, 62, 55, 50, 47, 38, 45, 30, 45, 50, 37, 36 és az utolsó t. i. az ideai hajtás 9 cm., e szerint az átlagos hossznövés egy évben volt 35.5 cm., s a 8-ik évben volt a legnagyobb hossznövése t. i. 68 cm. El nem mulaszthatom megjegyezni, hogy ezen példány, melyről az adatokat közlöm, a fentemlített fenyvesnek éjszaki részén állott, és pedig a hideg szeleknek nagyon exponálva; mert az ütetvény ez oldalról kopár legelővel határos. Daczára ennek ezen lefűrészelt példány ép és egészséges volt. Talán nem felesleges felemlíteni azon körülményt is, hogy az évgyűrűk a törzs éjszak felőli részén tömöttebbek voltak; a törzs sugara ugyanis ez oldalon 6 cm., a délin pedig 9 cm. volt. A többi elszáradt pinus maritimák csaknem mind délnek, illetőleg a napnak voltak kitéve, tehát következtetni lehet azt, a mi az „Allgemeine Forst- und Jagd-Zeitung“ 1880. évi folyamában is állítva volt, hogy az „insolatio“ itt is okozója vala az elszáradásnak.

Végül még van szerencsém felemlíteni ez alkalommal, hogy gróf Zichy N. János oroszlói birtokán — mely határos a fent említett nagy-dencsi birtokkal — szintén eszközöltettek kísérletek a pinus maritimával, azonban a mint értesülve lettem, boldogult Kopitlánszky erdésztől, azok már az 1874/5 évi télen egytől-egyig elfagytak.

Kiváló tisztelettel

Schuster Ferencz,
főerdész.

III.

Podszpadi, 1882. évi augusztushó.

Tisztelt Szerkesztő Ur! A mennyire gyenge tehetségem engedí, megkísértem a javorina fasejt papiranyag-, valamint a falemez gyárat is, inkább az erdészeti szempontot szem előtt tartva, az „Erdészeti Lapok“ tisztelt olvasóinak röviden bemutatni.

A fasejt papiranyag-gyár még 1875-ben épült, de mult évben ujjolag berendeztetett. Az egész gyárat egy 120 lóerejű Girard-féle turbina hajtja, berendezése áll: egy 8 dörzsfékkal (Bremsen) bíró defibrenből vizszintes, 1 finomító őrlő- s 3 választó készülékből, egy az anyagot felvévő hengerből. Foglalkoztat 11 munkást s egy üzletvezetőt, termelési képessége évenként 2000 métermázsa fasejtpapiranyag.

Az 1880-ban épült falemezpapirgyárat két, összesen 240 lóerejű szinte Girard-féle turbina hajtja, berendezése áll: két 8—8 dörzsfékkal bíró defibrenből, egy finomító őrlő- s 2 választó készülékből, egy szivattyuból, mely a durvább anyagot a finomító őrlőbe visszavezeti, 2 falemezt felvévő hengerből, s 3 Strobel-féle szárítógépből, melyek egy gőzkazán által fűtetnek, 2 simító-gépből (Satinirmaschine) és két présből, egy ollóból s egy csomagoló présből.

Van azonkívül minden gyárban egy körfűrész s egy lekérgezőgép (Holzputzer). Ezen gyár foglalkoztat összesen 37 munkást, kik felváltva éjjel-nappal dolgoznak. A gyár termelési képessége évenként 4.000 métermázsa kitűnő falemez-papiros.

A gyár fogyaszt évenként 3.000 tömör köbméter nyers fát, s vagy 1.200 ürméter hasábfát. A fanem, mely a gyárakban felhasználtatik lúcz- s jegenyefenyő, az utóbbi fanemből legfeljebb 25⁰/₀ kevertetik.

A gyárak faszükségletét 4 igás kocsi naponta az erdőből szállítja 4 méter hosszú darabokban, melyek a körfűrészben a szükséges méretű darabokra felvágatnak.

Ezen gyárakat igen jó favevőknek lehet tartani, mert míg más vevők vagy fogyasztók a javát viszik az erdőnek s a selejtest ott hagyják, addig a fasejtgárak mindent felhasználnak, s mi több hozzá, hogy az erdész a kijelölt vágásban, mely minden hónapban történik, a rönköfát s a szükségglendő épületi fát kiválasztja, a többit, t. i. az egészséges fát a fasejtanyag gyártáshoz nyersen viszik, a felmaradt selejtes ölbe vágatik, s mint tűzifa a gyárakban felhasználtatik. A gyárak fizetnek az erdei pénztárba minden tömör köbméter nyersfáért a tövön 1 forint 25 krajczárt, s egy ürméter tűzfáért az erdőben 1 forintot.

Hogy az egyes darabok ne köböztesse az erdőben vagy a gyárnál, mert ezen munka teljesítéséhez okvetlenül az erdész részéről 1 tiszt, a gyárak részéről pedig egy ellenőr szükségeltetett volna, és mivel a gyárak meg az erdő egy és ugyanazon tulajdonosé, megtétetett a próbakészítés: 10 tömör köbméter fa feldolgoztatott a gyárban, mely tömegből 15 métermázsza áru előállitatott, s e kulcs szerint vétetik most is számba a fa.

Ezzel maradtam megkülönböztető tisztelettel

Füzy Alajos,
hercegi erdész.